

מדינת ישראל
משרד החינוך

סוג הבחינה: א. בגרות לנבחני משנה
 ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
 מועד הבחינה: קיץ תשע"ג, 2013
 מספר השאלון: 135,001108

תנ"ך

יחידת הלימוד החמישית

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
 פרק ראשון – (26x2) – 52 נקודות
 פרק שני – (16x3) – 48 נקודות
 סה"כ – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.
 (2) התרכז בנושא. בסס את דבריך על הכתוב.

הערה: בקטעים המצולמים מן התנ"ך בא השם המפורש בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
 רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

תנ"ך, קיץ תשע"ג, מס' 135,001108

- 2 -

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (52 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 1-3 (לכל שאלה – 26 נקודות).

1. מעמד האישה

קרא שמואל א, כ"ה, 4-18, 23-31.

שמואל א, כ"ה, 4-18

וַיִּשְׁמַע דָּוִד בַּמִּדְבָּר כִּי־גָזַז נָבֶל אֶת־צֹאֲנוֹ: וַיִּשְׁלַח דָּוִד
עֲשָׂרָה נְעָרִים וַיֹּאמֶר דָּוִד לְנְעָרִים עֲלוּ כְרֵמְלָה וּבְאַתֶּם אֶל־
נָבֶל וּשְׁאַלְתֶּם־לוֹ בְּשֵׁמִי לְשָׁלוֹם: וְאָמַרְתֶּם כֹּה לַחִי וְאַתָּה
שָׁלוֹם וּבֵיתְךָ שָׁלוֹם וְכֹל אֲשֶׁר־לְךָ שָׁלוֹם: וְעַתָּה שְׁמַעְתִּי כִּי
גָזַזְתָּ לְךָ עֵתָה הָרְעִים אֲשֶׁר־לְךָ הֵיוּ עִמָּנוּ לֹא הִכְלַמְנוּם וְלֹא־
נִפְקַד לָהֶם מְאוּמָה כִּלְיָמִי הַיּוֹתֵם בְּכַרְמֶל: שְׁאַל אֶת־
נְעָרֶיךָ וַיִּגִּדוּ לְךָ וַיִּמְצְאוּ הַנְּעָרִים חֵן בְּעֵינֶיךָ כִּי־עַל־יוֹם טוֹב
בָּנוּ תִּנְהַפֵּא אֶת אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לְעַבְדֶּיךָ וּלְבָנֶיךָ לְדוֹד: בְּאֵנוּ
וַיִּבְּאוּ נְעָרֵי דָוִד וַיְדַבְּרוּ אֶל־נָבֶל כְּכֹל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּשֵׁם
דָּוִד וַיִּגְּחוּ: וַיַּעַן נָבֶל אֶת־עַבְדֵי דָוִד וַיֹּאמֶר מִי דָוִד וּמִי בֵן־
יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם רַבּוּ עַבְדֵי הַמִּתְפָּרְצִים אִישׁ מִפְּנֵי אֲדֹנָיו: וְלִקְחֹתִי
אֶת־לַחְמִי וְאֶת־מִימֵי וְאֶת טִבְחֹתִי אֲשֶׁר טִבַּחְתִּי לְגֹזְזֵי וּנְתַתִּי
לְאֲנָשִׁים אֲשֶׁר לֹא יָדְעֹתִי אִי מִזֶּה הֵמָּה: וַיִּהְפְּכוּ נְעָרֵי־דָוִד
לְדַרְכָּם וַיִּשְׁבוּ וַיִּבְּאוּ וַיִּגְּדוּ לוֹ כְּכֹל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: וַיֹּאמֶר
דָּוִד לְאֲנָשָׁיו חֲגְרוּ אִישׁ אֶת־חַרְבּוֹ וַיַּחְגְּרוּ אִישׁ אֶת־חַרְבּוֹ
וַיַּחְגְּדוּ גַם־דָּוִד אֶת־חַרְבּוֹ וַיַּעֲלוּ אַחֲרָיו דָּוִד כְּאַרְבַּע מְאוֹת
אִישׁ וּמְאֹתָיִם יָשְׁבוּ עַל־הַפְּלִיִּים: וְלֹא־בִיגְיָל אִשְׁתׁ נָבֶל הִגִּיד
נְעָר־אֶחָד מִהַנְּעָרִים לְאָמֹד הֵנָּה שָׁלַח דָּוִד מְלָאכִים ו
מִהַמִּדְבָּר לְכַרֵּךְ אֶת־אֲדֹנָיו וַיַּעַט בָּהֶם: וְהָאֲנָשִׁים טָבִים לָנוּ
מְאֹד וְלֹא הִכְלַמְנוּ וְלֹא־פָקְדְנוּ מְאוּמָה כִּלְיָמִי הַתְּהַלַּכְנוּ
אִתְּם בַּהֲיוֹתְנוּ בְּשָׂדֵה: חֹמֶה הִיוּ עֲלֵינוּ גַם־לַיְלָה גַם־יוֹמָם
כִּלְיָמִי הַיּוֹתְנוּ עִמָּם רַעִים הַצֹּאֵן: וְעַתָּה דַּעִי וְדַאִל מִה־תַּעֲשִׂי
כִּי־כִלְתָה הַרְעָה אֶל־אֲדֹנָיו וְעַל־כִּלְיָתוֹ וְהוּא בֶן־בְּלִיעַל
מִדְבַר אֱלֹהִים: וְתִמְהַר אֲבוּגִיל וְתִקַּח מֵאֵתֶיךָ לֶחֶם וּשְׁנַיִם נֶבְלִי־
זֶיֶן וְחֹמֶשׁ צֹאֵן עֲשׂוֹת וְחֹמֶשׁ סָאִים קָלִי וּמֵאָה צְמָקִים
וּמְאֹתָיִם דְּבַלִּים וְתִשֶׂם עַל־הַחֲמוּדִים:

שמואל א, כ"ה, 23-31

כג וַתֵּרָא אַבְיָגַיִל אֶת־דָּוִד וַתִּמְהַר וַתֵּרֶד מֵעַל הַחֲמוּד
 כד וַתִּפֹּל לְאִפֵּי דָוִד עַל־פְּנֵיהָ וַתִּשְׁתַּחֲוֶה אֲרָץ: וַתִּפֹּל עַל־דִּגְלָיו
 וַתֹּאמֶר בֵּי־אָנֹכִי אֲדֹנָי הַעֹז וַתִּדְבַר־נָא אִמְתָּךְ בְּאָזְנֶךָ וּשְׁמַע
 כה אֶת דְּבָרַי אִמְתָּךְ: אֵל־נָא יֹשִׁים אֲדֹנָי וְאֶת־לִבּוֹ אֵל־אִישׁ
 הַבְּלִיעַל הַזֶּה עַל־נֶבֶל כִּי כִשְׁמוֹ כִּן־הוּא נֶבֶל שְׁמוֹ וּנְבִלָה
 עִמּוֹ וְאֲנִי אִמְתָּךְ לֹא רָאִיתִי אֶת־נַעֲרֵי אֲדֹנָי אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּ:
 כו וְעַתָּה אֲדֹנָי חַי־הָ: וְחִי־נַפְשְׁךָ אֲשֶׁר מִנַּעַךְ הָ: מִבּוֹא
 בְּדָמַיִם וְהוֹשַׁע יָדְךָ לִךְ וְעַתָּה יִהְיוּ כְּנֶבֶל אֵיבֶיךָ וְהַמְבַקְשִׁים
 כז אֶל־אֲדֹנָי רָעָה: וְעַתָּה הַבְּרִכָּה הַזֹּאת אֲשֶׁר־הֵבִיא שְׁפַחְתָּךְ
 לְאֲדֹנָי וּנְתַנְנָה לְנַעֲרִים הַמֹּתְהַלְכִים בְּרַגְלֵי אֲדֹנָי: שָׂא נָא
 לְפִשֶׁע אִמְתָּךְ כִּי־עָשָׂה יַעֲשֶׂה הָ: לְאֲדֹנָי בֵּית נֶאֱמָן כִּי־
 כט מִלְחָמוֹת הָ: אֲדֹנָי נִלְחַם וְרָעָה לְאֶת־תְּמַצָּא בְךָ מִימֶיךָ: וַיִּקַּם
 אָדָם לְרִדְפָךָ וּלְבַקֵּשׁ אֶת־נַפְשְׁךָ וְהִיְתָה נַפְשׁ אֲדֹנָי צְרוּרָה וְ
 בְּצִרוּר הַחַיִּים אֶת הָ: אֱלֹהֶיךָ וְאֶת נַפְשׁ אֵיבֶיךָ יִקְלַעְנָה
 ל בְּתוֹךְ כָּף הַקְּלַע: וְהָיָה כִּי־יַעֲשֶׂה הָ: לְאֲדֹנָי כָּל־אֲשֶׁר־
 לא דִּבֶּר אֶת־הַטּוֹבָה עָלֶיךָ וְצוּךְ לִנְגִיד עַל־יִשְׂרָאֵל: וְלֹא
 תִהְיֶה זֹאת לְךָ לְפִוְקָה וּלְמַכְשׁוֹל לֵב לְאֲדֹנָי וּלְשַׁפְּךָ־דָם
 חָנָם וּלְהוֹשִׁיעַ אֲדֹנָי לוֹ וְהֵיטֵב הָ: לְאֲדֹנָי וּזְכַרְתָּ אֶת־
 אִמְתָּךְ:

א. קרא פסוקים 4-17 שלפניך.

(1) יש הטוענים כי דוד ואנשיו באו אל נבל כדי לגבות ממנו דמי חסות (= שכר על אי־פגיעה של דוד ואנשיו ברכושו).
 הבא מן הפסוקים שתי הוכחות המבססות טענה זו, והסבר כל אחת מהן.
 (6 נקודות)

(2) יש הטוענים כי הבקשה שדוד ואנשיו מבקשים מנבל אינה בקשה של דמי חסות, אלא בקשה סבירה ולגיטימית.
 בסס טענה זו על ראיה מפסוקים 14-17, והסבר את הראיה. (6 נקודות)

ב. קרא פסוקים 18, 23-31 שלפניך.

(1) הבא מפסוקים אלה שתי דוגמאות למעשים של אביגיל שבאמצעותם היא מנסה לשכנע את דוד שלא לפעול נגד נבל, והסבר כל דוגמה. (6 נקודות)

(2) יש הטוענים שבדברי אביגיל בפסוקים 26, 31 נרמזת הצעה שהיא תהרוג את נבל במו ידה. האם לדעתך טענה זו נכונה? נמק. (8 נקודות)

2. סיפורי אליהו

קרא מלכים א, כ"א, 1-16.

וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כָּרַם הָיָה לְנָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי אֲשֶׁר בַּיִזְרְעֵאל אֵצֶל הַיַּיִטְּ אַחָאָב מֶלֶךְ שְׁמֹרֹן: וַיְדַבֵּר אַחָאָב אֶל-נָבוֹת וַיֹּאמֶר וַתְּנֶה-לִּי אֶת-כָּרְמֶךָ וַיְהִי-לִּי לְגִן-יָדֶק כִּי הוּא קָרוֹב אֵצֶל בֵּיתִי וְאַתְּנָה לִּי תַחְתִּיו כָּרֶם טוֹב מִמֶּנּוּ אִם טוֹב בְּעֵינֶיךָ אֶתְנֶה-לְּךָ כֶּסֶף מַחִיר זֶה: וַיֹּאמֶר נָבוֹת אֶל-אַחָאָב חֲלִילָה לִּי מִיְהוָה מִתַּתִּי אֶת-נַחְלַת אִבְתִּי לְךָ: וַיָּבֹא אַחָאָב אֶל-בֵּיתוֹ סָר וְזָעַף עַל-הַדָּבָר אֲשֶׁר-דִּבֶּר אֱלֹהֵי נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי וַיֹּאמֶר לֹא-אַתָּן לְךָ אֶת-נַחְלַת אֲבוֹתַי וַיִּשְׁכַּב עַל-מִטָּתוֹ וַיִּסַּב אֶת-פָּנָיו וְלֹא-אָכַל לֶחֶם: וַתָּבֹא אֱלֹהֵי אִיזָבֵל אִשְׁתּוֹ וַתְּדַבֵּר אֵלָיו מִהֲזֶה רִוַחְךָ סָרָה וְאַיִנְךָ אָכַל לֶחֶם: וַיְדַבֵּר אֵלֶיהָ כִּי-אֲדַבֵּר אֶל-נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי וְאֹמַר לוֹ תְּנֶה-לִּי אֶת-כָּרְמֶךָ בְּכֶסֶף אוֹ אֶס-חַפֵּץ אֹתָהּ אֶתְנֶה-לְּךָ כָּרֶם תַּחְתִּיו וַיֹּאמֶר לֹא-אַתָּן לְךָ אֶת-כָּרְמִי: וַתֹּאמֶר אֱלֹהֵי אִיזָבֵל אִשְׁתּוֹ אֵתָהּ עֲתָה תַעֲשֶׂה מְלוּכָה עַל-יִשְׂרָאֵל קוֹם אֲכַל-לֶחֶם וַיִּטֵּב לִפְנֵי אֱנִי אַתָּן לְךָ אֶת-כָּרֶם נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי: וַתִּכְתֹּב סְפָרִים בְּשֵׁם אַחָאָב וַתַּחֲתֶם בַּחֲתָמּוֹ וַתִּשְׁלַח הַסְּפָרִים אֶל-הַזְּקֵנִים וְאֶל-הַחֹרִים אֲשֶׁר בְּעִירוֹ הַיֹּשְׁבִים אֶת-נָבוֹת: וַתִּכְתֹּב בַּסְּפָרִים לֵאמֹר קָרָא וַיִּצְוֶם וְהָשִׁיבוּ אֶת-נָבוֹת בְּרֹאשׁ הָעָם: וְהוֹשִׁיבוּ שָׁנִים אָנָשִׁים בְּנֵי-בְלִיעֵל נֶגְדוֹ וַיַּעֲדוּהוּ לֵאמֹר בְּרַכַּת אֱלֹהִים וּמֶלֶךְ וְהוֹצִיאָהוּ וְסִקְלָהוּ וַיָּמָת: וַיַּעֲשׂוּ אָנָשִׁי עִירוֹ הַזְּקֵנִים וְהַחֹרִים אֲשֶׁר הַיֹּשְׁבִים בְּעִירוֹ כַּאֲשֶׁר שָׁלְחָה אֵלֵיהֶם אִיזָבֵל כַּאֲשֶׁר פָּתוּב בַּסְּפָרִים אֲשֶׁר שָׁלְחָה אֵלֵיהֶם: וַיִּקְרְאוּ צוֹם וְהָשִׁיבוּ אֶת-נָבוֹת בְּרֹאשׁ הָעָם: וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הָאָנָשִׁים בְּנֵי-בְלִיעֵל וַיִּשְׁבוּ נֶגְדוֹ וַיַּעֲדוּהוּ אָנָשִׁי הַבְּלִיעֵל אֶת-נָבוֹת נֶגְדֵי הָעָם לֵאמֹר בְּרַךְ נָבוֹת אֱלֹהִים וּמֶלֶךְ וַיַּצֵּאָהוּ מִחוּץ לְעִיר

יד וַיִּסְקְלֵהוּ בְּאַבְנֵים וַיִּמָּוֶת: וַיִּשְׁלַח אֱלֹהֵי אֵיזֶבֶל לְאֹמֶר סָקֵל נְבוֹת
 טו וַיָּמָת: וַיְהִי כִשְׁמַע אֵיזֶבֶל כִּי־סָקֵל נְבוֹת וַתֹּאמֶר אֵיזֶבֶל
 אֱלֹהֵי־אֲחָאָב קוּם רִשׁ אֶת־פָּרֶס וְנְבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי אֲשֶׁר מֵאֵן
 טז לְתַת־לְךָ בְּכֶסֶף כִּי אֵין נְבוֹת חַי כִּי־מָת: וַיְהִי כִשְׁמַע אֲחָאָב
 כִּי מָת נְבוֹת וַיָּקָם אֲחָאָב לָרֶדֶת אֶל־פָּרֶס נְבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי
 לְרִשְׁתּוֹ:

א. קרא את דברי אופנהיימר שלפניך.

השוואת דברי נבות למקורות החוק העברי הקדום תוכיח כי לא איבה אישית כלפי המלך הדריכה אותו, אלא תפיסה דתית־חברתית המעוגנת בחוק העתיק.

(ב' אופנהיימר, "מעשה נבות היזרעאלי")

(1) בסס את דברי אופנהיימר על פסוק מן הקטע שלפניך, והסבר כיצד בפסוק זה

באה לידי ביטוי התפיסה הדתית־חברתית שעליה נשען סירובו של נבות.

(6 נקודות)

(2) קרא פסוקים 6, 15 בקטע שלפניך.

כיצד אפשר ללמוד מכל אחד מפסוקים אלה כי אחאב ואיזבל ייחסו את הסירוב של

נבות לאיבה אישית שלו כלפי המלך? (7 נקודות)

ב. קרא פסוק 10 בקטע שלפניך.

(1) קרא גם **דברים**, י"ז, 6-7, והסבר מדוע הורתה איזבל להושיב שני בני בליעל נגד נבות.

(6 נקודות)

(2) בניסוח "ברכת אלהים ומלך" יש "תיקון סופרים".

מהו התיקון, ומדוע הוא נעשה? (7 נקודות)

מעמד האישה

3.

קרא בראשית, כ"ט, 16-35.

ט וּלְלֶבֶן שְׁתֵּי בָנוֹת שֵׁם הַגְּדֹלָה לְאֵה
 יז וְשֵׁם הַקְּטָנָה רַחֵל: וַעֲיַיֵּן לְאֵה רַכּוֹת וְרַחֵל הָיְתָה יֹפֵת-
 יח תֵּאָר וּיְפֵת מְרֹאָה: וַיֵּאָהֵב יַעֲקֹב אֶת-רַחֵל וַיֹּאמֶר אֶעֱבֹדְךָ
 טט שִׁבְעַ שָׁנִים בְּרַחֵל בְּתֶךָ הַקְּטָנָה: וַיֹּאמֶר לָבֵן טוֹב תַּתִּי
 כ אֵתָה לְךָ מִתְּתִי אַתָּה לְאִישׁ אַחֵר שָׁבָה עִמָּדִי: וַיַּעֲבֹד יַעֲקֹב
 כא בְּרַחֵל שִׁבְעַ שָׁנִים וַיְהִי בְעֵינָיו כִּימִים אַחֲדִים בְּאַהֲבַתּוֹ
 כב אֵתָה: וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל-לָבֵן הֲבֵה אֶת-אִשְׁתִּי כִּי מָלְאוּ
 כג יָמִי וְאֲבֹאָה אֵלֶיָהּ: וַיֹּאסֹף לָבֵן אֶת-כָּל-אֲנָשֵׁי הַמָּקוֹם
 כד וַיַּעַשׂ מִשְׁתָּהּ: וַיְהִי בְעָרֵב וַיִּקַּח אֶת-לְאָה בִּתּוֹ וַיָּבֵא אֵתָה
 כה אֵלָיו וַיָּבֵא אֵלֶיָהּ: וַיִּתֵּן לָבֵן לָהּ אֶת-זֹלְפָה שִׁפְחָתוֹ לְלְאָה
 כו בִּתּוֹ שִׁפְחָהּ: וַיְהִי בַּבֶּקֶר וְהִנֵּה-הוּא לְאֵה וַיֹּאמֶר אֶל-לָבֵן
 מז מִה-זֹּאת עָשִׂית לִי הֲלֹא בְרַחֵל עֲבַדְתִּי עִמָּךְ וּלְמָה רַמִּיתַנִּי:
 טז וַיֹּאמֶר לָבֵן לֹא-יַעֲשֶׂה בֵּן בְּמִקְוָמְנוּ לַתֵּת הַצְּעִירָה לִפְנֵי
 טז הַבְּכִירָה: מִלֵּא שִׁבְעַ זֹאת וְנִתְּנָה לְךָ גַם-אֶת-זֹאת בְּעֲבֹדָה
 כח אֲשֶׁר תַּעֲבֹד עִמָּדִי עוֹד שִׁבְעַ-שָׁנִים אַחֲרוֹת: וַיַּעַשׂ יַעֲקֹב כֵּן
 כט וַיִּמְלֵא שִׁבְעַ זֹאת וַיִּתֵּן-לוֹ אֶת-רַחֵל בִּתּוֹ לוֹ לְאִשָּׁה: וַיִּתֵּן
 ל לבן לְרַחֵל בִּתּוֹ אֶת-בְּלָהָה שִׁפְחָתוֹ לָהּ לְשִׁפְחָהּ: וַיָּבֵא גַם
 אֶל-רַחֵל וַיֵּאָהֵב גַּם-אֶת-רַחֵל מִלְּאָה וַיַּעֲבֹד עִמָּו עוֹד שִׁבְעַ-
 לא שָׁנִים אַחֲרוֹת: וַיֵּרָא ה' כִּי-שָׁנוּאָה לְאֵה וַיִּפְתַּח אֶת-דַּחְמָהּ
 לב וְרַחֵל עֲקָרָה: וַתַּהַר לְאֵה וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ רְאוּבֵן כִּי
 לג אָמַרָה כִּי-רָאָה ה' בְּעֵנָי כִּי עָתָה יֵאָדְבֵנִי אִישִׁי: וַתַּהַר
 עוד וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר כִּי-שָׁמַע ה' כִּי-שָׁנוּאָה אֲנִכִּי וַיִּתֵּן-
 לד לִי גַם-אֶת-זֶה וַתִּקְרָא שְׁמוֹ שִׁמְעוֹן: וַתַּהַר עוד וַתֵּלֶד בֵּן
 וַתֹּאמֶר עָתָה הִפְעַם יִלְוֶה אִישִׁי אֵלַי כִּי-יִלְדֵתִי לוֹ שְׁלֹשָׁה
 לה בָּנִים עַל-כֵּן קָרָא שְׁמוֹ לֵוִי: וַתַּהַר עוד וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר
 הִפְעַם אוֹדָה אֶת- ה' עַל-כֵּן קָרָאָה שְׁמוֹ יְהוּדָה וַתַּעֲמֹד
 מִלְּדַת:

- 7 -

תנ"ך, קיץ תשע"ג, מס' 108, 135,001

- א. (1) השמות שנתנה לאה לילדיה מבטאים את תחושותיה במערכת היחסים שלה עם יעקב. קרא פסוקים 31-35 שלפניך, והסבר כיצד באות לביטוי תחושות אלה בשניים מן השמות שנתנה לאה לבניה. (10 נקודות)
- (2) לפניך קטע מהשיר "אני אוהב אותך לאה" שכתב אהוד מנור, ובו מבט אחר על סיפור יעקב ולאה. קרא את קטע השיר, וענה על השאלה שאחריי.

[...]

הנה ימים רבים חלפו
 ושתי ידי עייפו
 ועינייך מה יפו
 כעיני רחל.

אני אוהב אותך לאה
 אוהב אותך גאה
 אם אשכח אותך לאה
 שמי לא ישראל.

אל ימר לבך על אחותך
 הן בנייך לצדך יושבים
 אל תפני אישה את מבטך
 כל חלומותי קרובים.

[...]

במה שונה היחס של יעקב כלפי לאה על פי שיר זה מיחסו אליה על פי בראשית, כ"ט שלפניך? מהי הסיבה הנרמזת בשיר ליחס של יעקב כלפי לאה? (6 נקודות)

ב. קרא פסוק 31, ואת פירוש רמב"ן שלפניך.

הנה לאה דימתה באחותה, גם ביעקב, כי אם נאמר שנהגה כבוד באביה, שאחז בה והכניסה אליו ואל תמר בו (=ולא מרדה בו), היה לה להגיד או לרמוז כי היא לאה, אף כי (=אולם היא) הייתה מתנכרת (=מעמידה פנים שהיא רחל) כל הלילה, ולפיכך לא הכירה עד שראה אותה בבוקר, ולכן שנאה יעקב. והאלוהים יודע כי להינשא אל צדיק עשתה כן, וריחם עליה.

על פי פירוש זה, מדוע שנא יעקב את לאה, ומדוע התערב אלוהים לטובתה של לאה? (10 נקודות)

/המשך בעמוד 8/

פרק שני (48 נקודות)

ענה על שלוש מהשאלות 4-8 (לכל שאלה – 16 נקודות).

4. סיפורי אליהו

קרא מלכים ב, א', 8-13.

ח וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אִישׁ בְּעַל שֶׁעַר וְאִזּוֹר עוֹר אִזּוֹר בְּמַתְנֵוּ וַיֹּאמֶר
ט אֱלֹהֵי הַתְּשֻׁבִי הוּא: וַיִּשְׁלַח אֵלָיו שְׂרֵי־חַמְשִׁים וַחֲמִשָּׁיו וַיַּעַל
י אֵלָיו וְהִנֵּה יוֹשֵׁב עַל־רֹאשׁ הַהָר וַיְדַבֵּר אֵלָיו אִישׁ הָאֱלֹהִים
י' הַמֶּלֶךְ דָּבַר רָדָה: וַיַּעֲנֶה אֵלָיו וַיְדַבֵּר אֶל־שְׂרֵי הַחֲמִשִּׁים וְאִם־
י"א אִישׁ אֱלֹהִים אֲנִי תֵרַד אִשׁ מִן־הַשָּׁמַיִם וְתֹאכַל אֶתְךָ וְאֶת־
י"ב חֲמִשֶּׁיךָ וְתֵרַד אִשׁ מִן־הַשָּׁמַיִם וְתֹאכַל אֶתּוֹ וְאֶת־חֲמִשָּׁיו:
י"ג וַיֵּשֶׁב וַיִּשְׁלַח אֵלָיו שְׂרֵי־חַמְשִׁים אַחֵר וַחֲמִשָּׁיו וַיַּעַן וַיְדַבֵּר אֵלָיו
י"ד אִישׁ הָאֱלֹהִים כֹּה־אָמַר הַמֶּלֶךְ מֵהֲרָה רָדָה: וַיַּעַן אֵלָיו וַיְדַבֵּר
י"ה אֵלָיו אִם־אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲנִי תֵרַד אִשׁ מִן־הַשָּׁמַיִם וְתֹאכַל
י"ו אֶתְךָ וְאֶת־חֲמִשֶּׁיךָ וְתֵרַד אִשׁ־אֱלֹהִים מִן־הַשָּׁמַיִם וְתֹאכַל
י"ז אֶתּוֹ וְאֶת־חֲמִשָּׁיו: וַיֵּשֶׁב וַיִּשְׁלַח שְׂרֵי־חַמְשִׁים שְׁלֹשִׁים וַחֲמִשָּׁיו
י"ח וַיַּעַל וַיָּבֵא שְׂרֵי־חַמְשִׁים הַשְּׁלִישִׁי וַיִּכְרַע עַל־בְּרַכְיוֹ וַלְנֶגֶד
י"ט אֵלָיו וַיִּתְחַנֵּן אֵלָיו וַיְדַבֵּר אֵלָיו אִישׁ הָאֱלֹהִים תִּיקַר־נָא נַפְשִׁי
כ' וְנַפְשׁ עַבְדֶּיךָ אֱלֹהֵי חַמְשִׁים בְּעֵינֶיךָ:

א. קרא פסוקים 10-12 בקטע שלפניך, וגם מלכים א, י"ח, 33-39.

(1) בשני הקטעים מתוארת הדלקת אש בדרכ נס.

מהי תכלית הדלקת האש בכל אחד מן הקטעים? בסס את דבריך על הכתוב.

(5 נקודות)

(2) הסבר מה אפשר ללמוד מתכלית הדלקת האש במלכים ב, א' שלפניך על האופי

של אליהו. בסס את דבריך על הכתוב. (5 נקודות)

ב. קרא את דברי בן־סירא שלפניך.

עד אשר קם נביא כאש ודבריו כתנור בוער / וישבור להם מטה לחם ובקנאתו המעיטם בדבר

אל עצר שמים ויורד שלוש אשות...

בכל זאת לא שב העם ולא חדלו מחטאותם / עד אשר נסחו מארצו ויפוצו בכל הארץ.

(1) לדברי בן סירא, מה היה המניע של אליהו בהורדת האש? (3 נקודות)

(2) על פי הקטע מבן סירא, השליחות של אליהו היא כישלון.

הסבר מדוע הוא סבור כך. (3 נקודות)

תנ"ך, קיץ תשע"ג, מס' 135,001108

- 9 -

שים לב! המשך הבחינה בעמוד 10.

/המשך בעמוד 10/

5. מעמד האישה

קרא רות, ד', 9-13; נחמיה, י"ג, 23-26.

רות, ד', 9-13

וַיֹּאמֶר בְּעֵז לְזַקְנִים וְכָל-
הָעָם עֲדִים אַתֶּם הַיּוֹם כִּי קָנִיתִי אֶת-כָּל-אֲשֶׁר לְאֵלֵימְלֶךְ
וְאֵת כָּל-אֲשֶׁר לְכָלִּיזָן וּמַחְלוֹן מִיַּד נַעֲמִי: וְגַם אֶת-רוֹת
הַמֹּאֲבִיָּה אִשְׁתְּ מַחְלוֹן קָנִיתִי לִי לְאִשָּׁה לְהַקִּים שְׁם-הַמֵּת עָלַי-
נַחֲלָתוֹ וְלֹא-יִכָּרֵת שְׁם-הַמֵּת מֵעַם אֲחִיו וּמִשְׁעַר מְקוֹמוֹ עֲדִים
אַתֶּם הַיּוֹם: וַיֹּאמְרוּ כָל-הָעָם אֲשֶׁר-בְּשַׁעַר וְהַזְקֵנִים עֲדִים יִתְּן
לָהּ: אֶת-הָאִשָּׁה הַבָּאָה אֶל-בֵּיתְךָ כְּרַחֵל וּכְלֵאָה אֲשֶׁר בָּנוּ
שְׂתִימָה אֶת-בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעָשָׂה חֵיַל בְּאֶפְרָתָה וּקְרָא שֵׁם בְּבֵית
לְחָם: וַיְהִי בַּיּוֹם כִּבְיַת פְּרִיץ אֲשֶׁר-יָלְדָה תָמָר לַיהוּדָה מִן
הַזֶּרַע אֲשֶׁר יָתַן ה' לְךָ מִן-הַנְּעֻרָה הַזֹּאת: וַיִּקַּח בְּעֵז אֶת-רוֹת
וַתְּהִי-לוֹ לְאִשָּׁה וַיָּבֵא אֵלָיָה וַיִּתֵּן ה' לָהּ הַרְבֵּיז וַתֵּלֶד בּוֹ:

נחמיה, י"ג, 23-26

גם | בַּיָּמִים הָהֵם רָאִיתִי אֶת-הַיְהוּדִים
הַשִּׁיבוּ נָשִׁים אֲשֶׁר-דוֹדוֹת עֲמוּנִיּוֹת מוֹאֲבִיּוֹת: וּבְנֵיהֶם חָצִי מִדְּבַר
אֲשֶׁר-דָּבַר יְהוָה וְכָל-שׁוֹן עִם וְעַם: וְאָרִיב
עִמָּם וְאֶקְלָלֵם וְאֶכְדָּה מֵהֶם אֲנָשִׁים וְאֶמְדַּטֵּם וְאֶשְׁבִּיעַם בְּאֱלֹהִים
אֲסִתְּנֶנּוּ בְנֵיכֶם לְבְנֵיהֶם וְאֲסִתְּשָׂאוּ מִבְּנֵי-הֶם לְבְנֵיכֶם
וְלָכֶם: הֲלוֹא עַל-אֱלֹהֵי חֹטְאֵי-שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל וּבְגוֹיִם
הָרַבִּים לֹא-הָיָה מֶלֶךְ כְּמֹהוּ וְאֶהוּב לְאֱלֹהֵיוֹ הָיָה וַיִּתְּנֶהוּ אֱלֹהִים
מֶלֶךְ עַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל גַּם-אוֹתוֹ חָחֲטִיאוּ הַנָּשִׁים הַנְּכָרִיּוֹת:

אֲשֶׁר-דוֹדוֹת
עֲמוּנִיּוֹת

תנ"ך, קיץ תשע"ג, מס' 135,001108

- 11 -

א. קרא **נחמיה**, י"ג, 23-26 שלפניך.

בקטע זה באה לידי ביטוי העמדה של נחמיה כלפי נישואי תערובת.

(1) הצג והדגם עמדה זו. (4 נקודות)

(2) הסבר שתי תופעות המוזכרות בקטע, שלדעת נחמיה הן תוצאה של נישואי תערובת:

אחת מתקופת נחמיה ואחת מן העבר. (5 נקודות)

ב. קרא **רות**, ד', 9-13 שלפניך.

בקטע זה באה לידי ביטוי עמדה שאינה עולה בקנה אחד עם העמדה המובעת בקטע

מנחמיה שלפניך.

הסבר טענה זו, ובסס אותה על שתי דוגמאות מהקטע **ברות** שלפניך. (7 נקודות)

/המשך בעמוד 12/

6. סיפורי אליהו

קרא מלכים ב, ב', 8-14.

ח וַיִּקַּח אֱלֹהֵי
 ט אֶת־אֲדֹרְתּוֹ וַיְגַלֵּם וַיַּכּוּ אֶת־הַמַּיִם וַיַּחֲצוּ הַנָּהָ וְהַנָּהָ וַיַּעֲבְרוּ
 שְׁנֵיהֶם בַּחֲרֵבָה: וַיְהִי כַעֲבָרָם וְאֱלֹהֵי אֱמֹר אֶל־אֱלִישֶׁעַ שְׂאֵל
 י מָה אַעֲשֶׂה־לָּךְ בְּטָרִם אֶלְקַח מֵעַמֶּךָ וַיֹּאמֶר אֱלִישֶׁעַ וַיְהִי־נָא
 יא אֵתִי לְקַח מֵאַתָּךְ יְהִי־לְךָ כֵּן וְאִם־אֵין לֹא יִהְיֶה: וַיְהִי הַמָּה
 יב הַלְכִים הַלֹּךְ וְדַבֵּר וְהַנָּה רֹכֵב־אֵשׁ וְסוֹסֵי אֵשׁ וַיִּפְרְדּוּ בֵּין
 יג שְׁנֵיהֶם וַיַּעַל אֱלֹהֵי בַסַּעֲרָה הַשָּׁמַיִם: וְאֱלִישֶׁעַ רָאָה וְהוּא
 יד מִצִּעֶקן אָבִי וְאָבִי רֹכֵב יִשְׂרָאֵל וּפְרָשָׁיו וְלֹא רָאָהוּ עוֹד וַיַּחֲזֹק
 טו בַּבְּגָדָיו וַיִּקְרַעֵם לְשָׁנַיִם קָרְעִים: וַיִּרֶם אֶת־אֲדֹרְתּוֹ אֱלֹהֵי אִשָּׁר
 טז נִפְלָה מֵעַלְיוֹ וַיֵּשֶׁב וַיַּעֲמֵד עַל־שַׁפְתֵי הַיַּרְדֵּן: וַיִּקַּח אֶת־אֲדֹרְתּוֹ
 זא אֱלֹהֵי אִשָּׁר־נִפְלָה מֵעַלְיוֹ וַיַּכּוּ אֶת־הַמַּיִם וַיֹּאמֶר אֵלֶּה הֵאֱלֹהִים
 זב וַיַּעֲבֹר אֱלִישֶׁעַ:

א. (1) קרא פסוק 8 ופסוק 14 בקטע שלפניך.

לפי פסוקים אלה, הסבר את ההתפתחות שחלה במעמד של אלישע.

(6 נקודות)

(2) קרא גם מלכים א, י"ט, 19-21.

הסבר במה ההתפתחות שתיארת בסעיף (1) משלימה את המסופר בקטע זה

ממלכים א, י"ט. (6 נקודות)

ב. קרא גם מלאכי, ג', 22-24.

לדברי מלאכי, נביא מאוחר במקרא, בעתיד ימלא אליהו תפקיד חשוב בחיי העם.

על איזה פרט בקטע שלפניך יכול מלאכי להסתמך בנבואה זו? הסבר את דבריך.

(4 נקודות)

תנ"ך, קיץ תשע"ג, מס' 135,001108

- 13 -

שים לב! המשך הבחינה בעמוד 14.

/המשך בעמוד 14/

7. מעמד האישה

קרא שמואל ב, י"א, 1-14

א ויהי לתשובת השנה לעת ו צאת המלאכים וישלח דוד את-יואב ואת-עבדיו עמו ואת-כל-ישראל וישחתו את-בני עמון ויצרו על-רבה ודוד יושב בירושלם: ב ויהי ו לעת הערב ויקם דוד מעל משכבו ויתהלך על-גג בית-המלך וירא אשה רחצת מעל הגג והאשה טובת מראה מאד: וישלח דוד וידרש לאשה ויאמר הלוא-זאת בת-שבע בת-אליעם אשת אוריה החתי: ד וישלח דוד מלאכים ויקחה ותבוא אליו וישכב עמה והיא מתקדשת מטמאתה ותשב אל-ביתה: והנה האשה ו תשלח ותגד לדוד ותאמר הנה אנכי: וישלח דוד אל-יואב שלח אלי את-אוריה החתי וישלח יואב את-אוריה אל-דוד: ז ויבא אוריה אליו ושאל דוד לשלום יואב ולשלום העם ולשלום המלחמה: ויאמר דוד לאוריה רד לביתך ורחץ רגליך ויצא אוריה מבית המלך ותצא אחריו משאת המלך: ט וישכב אוריה פתח בית המלך את כל-עבדי אדניו ולא ירד אל-ביתו: ויגדו לדוד לאמר לא-ירד אוריה אל-ביתו ויאמר דוד אל-אוריה הלוא מדרך אתה בא מדוע לא-ירדת אל-ביתך: יא ויאמר אוריה אל-דוד הארון וישראל ויהודה ישבים בסכות ואדני יואב ועבדי אדני על-פני השדה חנים ואני אבוא אל-ביתי לאכל ולשתות ולשכב עם-אשתי חייך וחי נפשך אם-אעשה את-הדבר הזה: יב ויאמר דוד אל-אוריה שב בזה גס-היום ומחר אשלחך וישב אוריה בירושלם ביום ההוא וממחרת: יג ויקרא-לו דוד ויאכל לפניו וישכרהו ויצא בערב לשכב במשכבו עם-עבדי אדניו ואל-ביתו לא ירד: יד ויהי בבקר ויכתב דוד ספר אל-יואב וישלח ביד אוריה:

תנ"ך, קיץ תשע"ג, מס' 135,001108

- 15 -

- א.** קרא פסוקים 2-4, ואת שני הפירושים שלפניך.
- כתובות ט', ע"ב: כל היוצא למלחמת בית דוד גט כריתות כותב לאשתו.
סנהדרין ק"ז, ע"א (בתרגום מארמית): בת־שבע הייתה חופפת את ראשה מתחת כוורת (= מאחורי מחיצה). בא השטן... פגע... בכוורת... ו[דוד] ראה אותה.
- (1) שני הפירושים מתמודדים עם הקושי שדוד שכב עם אשת איש.
הסבר כיצד כל אחד מן הפירושים מתמודד עם קושי זה. (4 נקודות)
- (2) קרא גם שמואל ב', י"א, 27.
- בחר באחד מן הפירושים שלפניך והסבר אם הוא עולה בקנה אחד עם הכתוב בשמואל ב', י"א, 27. (6 נקודות)
- ב.** קרא פסוקים 8-14 בקטע שלפניך.
- על פי קטע זה, האם לדעתך אוריה החתי הבין מדוע באמת דוד ניסה לשלוח אותו לביתו? נמק את דבריך, ובסס אותם על הכתוב.
- (6 נקודות)

תנ"ך, קיץ תשע"ג, מס' 135,001108

- 16 -

8. סיפורי אליהו

קרא דברי הימים ב, כ"א, 12-20.

יב וַיבֹּא אֵלָיו מִכְתָּב מֵאֵלֵיהוּ
הַנְּבִיא לֵאמֹר כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵי דָוִד אֲבִיךָ תַּחַת אֲשֶׁר
לֹא-הִלַּכְתָּ בְּדַרְכֵי יְהוֹשֻׁפֵט אֲבִיךָ וּבְדַרְכֵי אָסָא מֶלֶךְ-יְהוּדָה:
יג וַתֵּלֶךְ בְּדַרְךְ מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וַתִּזְנֶה אֶת-יְהוּדָה וְאֶת-יֹשְׁבֵי
יְרוּשָׁלַם כַּהֲזֹנוֹת בַּיִת אַחָאָב וְגַם אֶת-אַחִיךָ בַּיִת-אֲבִיךָ
יד הַטּוֹבִים מִמֶּךָ הִרְגַת: הִנֵּה נֶגֶף מִגַּפָּה גְדוֹלָה בָּעַמְּךָ
טו וּבְבָנֶיךָ וּבְנָשֶׁיךָ וּבְכָל-דְּכוּשְׁךָ: וְאַתָּה בַּחֲלָיִים רַבִּים בְּמַחֲלָה
טז מַעֲיֵךְ עַד-יֵצְאוּ מֵעֵיךְ מִן-הַחֲלִי יָמִים עַל-יָמִים: וְעַד ה'
יז עַל-יְהוֹרָם אֶת-רוּחַ הַפְּלִשְׁתִּים וְהָעַרְבִים אֲשֶׁר עַל-יַד בּוֹשִׁים:
יח וַיַּעֲלוּ בַיהוּדָה וַיִּבְקְעוּהָ וַיִּשְׂפוּ אֶת כָּל-הַדְּכוּשׁ הַנִּמְצָא לְבַיִת-
הַמֶּלֶךְ וְגַם-בָּנָיו וּנְשָׁיו וְלֹא נִשְׁאַר-לוֹ בֶן כִּי אִם-יְהוֹאָחָז קָטָן
יט בָּנָיו: וְאַחֲרֵי כֵן-זָאת נִגְפוּ ה'. בְּמַעֲוֵי לַחֲלִי לְאִין מִרְפָּא:
כ וַיְהִי לְיָמִים וּמַיִמִּים וּבָקְעַת צֶאֱת הַקָּץ לְיָמִים שְׁנַיִם יֵצְאוּ
מֵעֵיו עַס-חֲלוֹו וַיָּמַת בַּתְּחִלָּאִים רַעִים וְלֹא-עָשׂוּ לוֹ עֲמֹ
כא שְׂרָפָה כְּשִׂרְפַת אֲבֹתָיו: בֶּן-שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם הָיָה בְּמַלְכוֹ
וַשְׂמוֹנֶה שָׁנַיִם מֶלֶךְ בְּיְרוּשָׁלַם וַיֵּלֶךְ בְּלֹא חֲמוּדָה וַיִּקְבְּרוּהוּ
בְּעֵיר דָּוִד וְלֹא בְּקִבְרוֹת הַמְּלָכִים:

א. יהורם בן יהושפט, מלך יהודה, קיבל מכתב מאליהו הנביא.

קרא את פירוש רד"ק שלפניך.

"ויבא אליו מכתב מאליהו הנביא" - זה היה אחר שעלה. ועניין זה, כי נגלה אליהו ברוח הנבואה לאחד מן הנביאים, ושם בפיו דברי המכתב הזה, ואמר לו שיכתבם במכתב ויביא המכתב ליהורם, ויאמר לו שזה המכתב שולח אליו אליהו, כדי שיחשוב יהורם שזה המכתב בא לו מן השמים, ויכניע לבבו וידע כי רעה גדולה עשה.

(1) הסבר את הבעיה שרד"ק מתמודד עמה. (4 נקודות)

(2) כיצד רד"ק פותר את הבעיה שציינת בסעיף (1)? (6 נקודות)

ב. על פי המכתב מאליהו, יהורם חטא הן כלפי ה' הן כלפי בני אדם.

(1) ציין חטא אחד של יהורם כלפי ה' וחטא אחד שלו כלפי בני אדם. (3 נקודות)

(2) ציין שני עונשים שיהורם נענש בהם. (3 נקודות)

* אל יהורם בן יהושפט, מלך יהודה

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
 אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך